

ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰ 2020-21

ਪੰਜਾਬੀ

104

ਬਾਰੂਵੀਂ (XII)

		Maximum Marks : 80
1.	ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਿਆਂ	1x5=5
(i)	(ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ	
(ii)	(ਅ) ਪੰਜਾਬ	
(iii)	(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ	
(iv)	(ੳ) ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ	
(v)	(ੲ) ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ	
	ਜਾਂ	
(i)	(ੳ) ਜਿਹੜੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।	
(ii)	(ਸ) ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਦੀ ਕਲਾ।	
(iii)	(ੲ) ਆਤਮਾ ਵਿਗਸਦੀ ਹੈ।	
(iv)	(ੲ) ਚਿੱਤ ਖਿੜਦਾ ਹੈ।	
(v)	(ਅ) ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ।	
2.	ਅਣਡਿੱਠੇ ਪੈਰਿਆਂ	1x5=5
(i)	(ਸ) ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ।	
(ii)	(ੲ) ਜੋ ਲਾਲਚ-ਵੱਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।	
(iii)	(ਅ) ਦੇਸ਼-ਪ੍ਰੇਮੀ	
(iv)	(ੳ) ਗੱਦੀਆਂ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਦਾ	
(v)	(ਅ) ਗੁੱਟਬਾਜ਼ੀ	
	ਜਾਂ	
(i)	(ੲ) ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ	
(ii)	(ਸ) ਖੇਡਾਂ	
(iii)	(ਸ) ਵਰਜਿਸ਼	

(iv)	(ਸ) ਅਰੋਗ	
(v)	(ਅ) ਵਰਜਿਸ	
ਵਿਆਕਰਨ		20 ਅੰਕ
3.		1x5=5
(i)	(ੲ) ਜੰਵ	
(ii)	(ੳ) ਗੜ੍ਹਵਾ	
(iii)	(ਅ) ਸਿਹਤ	
(iv)	(ੲ) ਝੂਠ	
(v)	(ੳ) ਪੂੰਜੀ	
(vi)	(ਅ) ਬੱਘੀ	
4.		1x5=5
(i)	(ਅ) ਵਾਕ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਓ ਦੇਣ ਲਈ	
(ii)	(ੲ) ਵਿਸਮਿਕ	
(iii)	(ਸ) ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੱਚਿਓ! ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਪਿਕਨਿਕ ਲਈ ਜਾਵਾਂਗੇ।”	
(iv)	(ਸ) ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ	
(v)	(ੲ) :-	
(vi)	(ਅ) ਛੁੱਟ ਮਰੋੜੀ	
5.		1x5=5
(i)	(ੲ) ਬੰਦਾ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ।	
(ii)	(ੲ) ਗਾਂ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਦੁੱਧ ਮਿੱਠਾ!	
(iii)	(ੲ) ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਕਰੋ ਬੰਦ ਜਲਦੀ।	
(iv)	(ਸ) ਵਾਕ ਸ਼ੁੱਧੀ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ	
(v)	(ੲ) ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ	
(vi)	(ਅ) ਮੇਲ ਦੀਆਂ	

6.	1x5=5
(i) (ਅ) ਸ਼ਬਦ ਸਮੂਹ	
(ii) (ੲ) ਭਾਵਾਰਥ	
(iii) (ੲ) ਸੁੱਖ ਲੈਣਾ	
(iv) (ੲ) ਨਹੁੰਆਂ	
(v) (ਅ) ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਚੂਹੇ ਨੱਚਣੇ	
(vi) (ੲ) ਨੱਕ	
ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ	
7.	1x3=3
(i) (ੲ) ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ	
(ii) (ੳ) ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ	
(iii) (ੲ) ਜਮਨਾ	
8.	1x4=4
(i) (ੲ) ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਾ ਬੇਈਮਾਨ	
(ii) (ਅ) ਸਿੱਖਿਆ	
(iii) (ੲ) ਜੀਤਾ	
(iv) (ੲ) ਮਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ ਮਰਨੇ ਦੀ	
9.	1x3=3
(i) (ੲ) ਚੰਦਰਪਰੀ	
(ii) (ਸ) ਗਿਲਹਿਰੀ	
(iii) (ੲ) ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ	

	ਭਾਗ ਅ	
	ਵਰਣਾਨਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	
	ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ	
10.	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 20-25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ 2x4=8	
	(ੳ) ‘ਤੀਜੀ ਗੱਲ’ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਫਲੈਟਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਫਲੈਟ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਦੀ ਅਜੀਬ ਆਦਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੀ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸੀ..... (ਅ) ‘ਵਹਿੰਗੀ’ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦੇਸ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੇਕਦਰੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਸਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਦੇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਧੋਖੇ ਨੂੰ ਦਰਦਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।..... (ੲ) ਬਚਨੋ ਮਾਂ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਜੀਤਾ ਅਤੇ ਕੰਮੋ ਹਨ। ਜੀਤਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨ ਨਾ ਲਗਾ ਕੇ ਅਵਾਰਾ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਅਣਬਣ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। (ਸ) ‘ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਾ ਬੇਈਮਾਨ’ ਕਹਾਣੀ ਅਜਿਹੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਤਿੰਦਰਨਾਥ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ..... (ਹ) ਮੱਝ ਚੋਣ ਲੱਗੇ ਘੁੱਦੂ ਨੂੰ ਬਚਨੋ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਕਰਕੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਂ ਦਾ ‘ਕੱਠ’ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਫੁੱਲ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਾਉਣੇ ਹਨ। (ਕ) ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ-ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਲੈ ਆਏ ਸਨ।	
11.	ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 40-50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ 3x3=9	
	(ੳ) ਗੁਆਚਿਆ ਮੁੰਡਾ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਾਵਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਸ਼ਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮਿਹਨਤ ਨਾ ਕਰਕੇ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾ ਤੇ ਉਪਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਅਣਗਿਣਤ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਪਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਘੋਗਾ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।.....	

	(ਅ) ਗੁਆਚਿਆ ਮੁੰਡਾ ਨਾਵਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਘੋਗਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਪਨੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਢੀਠ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਪੱਛੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ..... (ੲ) ਇਕਬਾਲ ਗੁਆਚਿਆ ਮੁੰਡਾ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਿਮਨ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਉਹ ਘੋਗੇ ਦਾ ਜਮਾਤੀ ਤੇ ਉਸਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਘੋਗੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਜਾਦੂ ਟੋਨੇ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।..... (ਸ) ਘੋਗਾ ਸੋਨ ਕਾਟੋ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਿਗਿਆਨ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘੋਗੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬੱਧ ਹੋ ਕੇ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਘੋਗੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬੱਧ ਕਰਨਾ ਸੀ।	
12.	ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ	1x5=5
	ਪ੍ਰਸੰਗ- ਕਾਵਿ ਯਾਤਰਾ...ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ.....ਤਾਜ ਮਹੱਲ..... ਵਿਆਖਿਆ -ਤਾਜਮਹੱਲ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ.....ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀ ਸਿਲਾਂ ਤੇ ਬਾਹਾਂ.... ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ - ਕਾਵਿ ਯਾਤਰਾ.....ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ..... ਧੀ..... ਵਿਆਖਿਆ - ਚਹੁੰਭੁਜਾ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ.....ਹਜ਼ਾਰ ਬਾਹਵਾਂ.	2 3 2 3
13.	ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਆਰੰਭ—ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ—ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਭਗਤਾਂ, ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ, ਜਿਵੇਂ— 1430 ਪੰਨੇ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਰਾਗਬੱਧ, ਸੰਗੀਤ-ਬੱਧ, 31 ਰਾਗ, ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈਆਂ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਨਾਸ਼ਮਾਨਤਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ (ਨਿਰੀਖਕ ਆਪਣੀ ਸੁਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਅੰਕ ਦੇਵੇਗਾ) ਜਾਂ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਸੂਫ ਦਾ ਅਰਥ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 1000 ਈ. ਵਿੱਚ ਆਇਆ.... ਰੱਬ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ....	1x8=8

	ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ 112 ਸਲੋਕ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ 1539 ਵਿੱਚ ਜਨਮ, ਮਲਾਮਤੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਵਾਲਾ.... ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵੀ..... ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਕਵੀ, ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ.... (ਨਿਰੀਖਕ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਅੰਕ ਦੇਵੇਗਾ)	
	ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ ਕੌਸ਼ਲ	
14.	ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ 100 ਤੋਂ 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ—	1x5=5
(ੳ)	ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭੂਮਿਕਾ 1 ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 3 ਸਿੱਟਾ 1	
	ਜਾਂ	
(ਅ)	ਮਨਿ ਜੀਤੇ ਜਗਿ ਜੀਤ ਭੂਮਿਕਾ 1 ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 3 ਸਿੱਟਾ 1	
	ਜਾਂ	
(ੲ)	ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਭੂਮਿਕਾ 1 ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 3 ਸਿੱਟਾ 1	
15.	ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਇਕ ਕਲੱਬ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।	5
	ਪਤਾ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਨ 1 ਵਿਸ਼ਾ 1	

ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	2	
ਸਮਾਪਤੀ	1	
ਜਾਂ		
ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ।		
ਪਤਾ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਨ	1	
ਵਿਸ਼ਾ	1	
ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	2	
ਸਮਾਪਤੀ	1	